

Pasaullnės fantastikos Aukso fondas

Viktor Burcev o Andrej Černecov

ericobas

Knygute.lt

Viktor Burcev, Andrej Černecov
ŠVENTOJI SALA
Fantastinis romanas

Kas pasakė, kad "juodasis archeologas" - grynai vyriška profesija?! Kas pasakė, kad "Indiana Džonsas su sijonu" - pramanas ar mitas?! Taip galėjo pasakyti tik tie, kurie nepažįsta Betsės MacDugal!! Merginos, kuriai itin rūpi senovės dievų paslaptys, merginos, kuri trūks plyš stengsis surasti legendinio graikų karžygio Achilo lobius. Tačiau puikiai organizuotą ekspediciją KAŽKAS stebi. Konkurentai? Galbūt. Specialiosios rusų tarnybos? Galbūt. O gal Achilo ir jo bendražygių vėlės, gyvenančios tolimoje saloje...

Iš rusų kalbos vertė Nida Jakubauskaitė
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
372 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Виктор Бурцев, Андрей Чернецов
СВЯТОЙ ОСТРОВ

Москва, АСТ, 2003

Copyright © by Viktor Burcev, Andrej Černecov, 2003

Cover art copyright © Chris Achilleos, 1991

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2006

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

1. VĖL Į KELIONĘ

- Jūsų paštas, miledi!
- Gerai, Sedrikai, gerai...

Prie rašomojo stalo sėdėjusi mergina kilstelėjo mėlynas akis ir irzliai linktelėjo.

Vietoj atsakymo pasigirdo tylus, nuoširdaus liūdesio kupinas atodūsis.

- Sedrikai! - mergina vėl krestelėjo kupeta tankių auksinių plaukų. - Nereikia tų užuominų, pusryčių aš vis tiek nevalgysiu!

Mažordomas atsiduso antrą kartą, bet ginčytis, savaime suprantama, nepradėjo. Jeigu mažordomai pradės ginčytis net dėl tokių svarbių, galima sakyti - esminių, dalykų kaip antrieji pusryčiai, tikrai juk gali ateiti pasaulio pabaiga. Jeigu ne viso pasaulio apskritai, tai bent jau senosios gerosios Britanijos konkrečiai.

O godotinojo Sedriko manymu, pasaulio pabaiga ir taip jau stovėjo priešais vartus. Tikrai! Kam be reikalo junginėti televizorių, jeigu galima tiesiog apsidairyti aplinkui? Lordų MacDugalų dvaras, kuriame tarnavo visi jo protėviai, kurį drąsiai galima buvo pavadinti viso krašto atrama ir netgi simboliu, Dvaras pačia

tikraja to žodžio prasme - ir jūs tik pažiūrėkit, kam jis atiteko? Ir čia jau nebesuversis visko nei Australijos nuvorišams, supirkinėjantiems Britanijos dvarus, nei tiems, atsiprašant, "naujesiems rusams"! Juk šeimininkė (duok jai Dieve sveikatos ir ilgiausių metų!) tikra, paties gryniausio kraujo. Bet...

Mąstyti apie tą "bet" Sedrikas nusprendė vienuoje - kaip paprastai. Su jaunąja šeimininke nepasiginčysi! Tai juk ir gerai - bent jau čia ledi - tikra savo grėsmingųjų protėvių įpėdinė. Vis šiokia tokia tradicija!

Durys, nors ir suteptos visai neseniai, tyliai girgžtelėjo. Už stalo sėdėjusi mergina vos pastebimai šyptelėjo. Senojo ištikimojo Sedriko dėl antrųjų pusryčių neperkalbėsi. Kaip, beje, ir jos pačios.

Tą rytą ledi Elizabet MacDugal su niekuo nenorėjo bendrauti ir tam buvo net dvi rimtos priežastys. Visų pirma nebuvo ūpo. Be to, visokių darbų susikaupė tiesiog kalnai. Pats baisiausias ir nepakeliamiausias - mokesčių deklaracijos pildymas. Paprasčiausia, žinoma, būtų patikėti visą tą siaubą šeimos advokatui ir užmiršti kaip baisų sapną. Kitomis aplinkybėmis ji taip ir būtų padariusi, bet - ne šįkart ir vėlgi dėl dviejų priežasčių. Visų pirma reikėjo

imtis kokio nors rutininio ir nemalonaus darbo, kad nereikėtų kapituliuoti prieš misterį Nuobodulį, kuris merginai nedavė ramybės jau visą savaitę, gal net pusantros. Be to, finansinė praraja, į kurią MacDugalų šeima žvaliai žygiavo visą pastarąjį šimtmetį, šį kartą prasižiojo visai po nosimi. Tiesa, pinigų namuose trūkdavo nuolat, Elizabet seniai jau buvo su tuo susitaikiusi, o va misteris Nuobodulys... Taip, tai rimta!

Norėdama prasiblaškyti, Betsė šiam rytui suplanavo visą krūvą darbų ir netgi surašė juos ant servetėlės. Pradžiai ji buvo numačiusi sutvarkyti biblioteką ir galų gale imtis visų tų dulkėtų išminties lobių elektroninio katalogo sudarymo. Kartoteka, kurią sudarė dar velionis senelis, gerokai paseno ir pasidengė tokiu storu dulkių sluoksniu, kad paliesti baisu. Štai ir tenka po kelias valandas ieškoti reikiamos knygos. Ir tai kompiuterių amžiuje, auštant naujam tūkstantmečiui! O toliau vertėjo pamąstyti ir apie pačių vertingiausių egzempliorių pervedimą į elektroninį formatą - juk kai kurios knygos ir rankraščiai senesni negu trijų šimtų metų, o kiti net ir keturių šimtų. Ir pradėti, žinoma, reikės nuo paties pirmojo lordo MacDugalo kolekcijos. Mergina akimis susira-

do seną portretą. Štai jis - Robertas MacDugalas, šeimos legenda, didvyris, savo žygdarbiais išgarsėjęs dar per sipajų sukilimą Indijoje! Erelis ir Britanijos Liūtas viename asmenyje! Ji vėl kreivai šyptelėjo. Nors jis ir erelis, bet žėrė viską sau kaip tikra višta. Pulkininkas Robertas MacDugalas jau tada numatė, kiek senienų aukcione galima gauti už XVI ar XVII amžiaus sanskrito rankraštį, todėl be sąžinės graužimo konfiskuodavo ištisas radžų bibliotekas, prieš tai, žinoma, apkaltinęs šeimininkus prijautimu maištininkams. Bet ne tik rankraščiais domėjosi narsusis pulkininkas. Ne veltui tą didvyrį dar ir šiandien prisimena dėkinga Indija! Tuo ledi MacDugal turėjo laimės įsitikinti asmeniškai ir, beje, visai neseniai.

Taigi biblioteka. Be to, Betsė seniai jau ruošėsi sutvarkyti savo pačios užrašus apie pastarąją ekspediciją. Darbas irgi reikalingas, ypač kai susikaupia krūva visokiausių popierių, popieriukų ir pieštuku prikeverzotų popiergalių. O dar jos dėmesio laukė mažas piešinių albumas ir kitas, didesnis, kuriame liko tik trys lapeliai... Šis tas tiks straipsniams ir būsimai monografijai, o kai ką reikės tiesiog išmesti. Išmesti ir užmiršti. Kaip nereikalingą daiktą. Deja, tokių dalykų ne tik archyve, bet ir jos

gyvenime prisikaupė per daug...

Vienturtė Vestfalijos barono Hainricho fon Essenhauzo ir tikros britų ledi Emilijos MacDugal dukra į šį pasaulį atėjo tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt devintaisiais, per patį “sekso revoliucijos” ir hipių maišto įkarštį. Epochos dvelksmas įsiveržė net į jos kambarį, kur jaunieji tėvai prie lopšio karštai ginčijosi apie tai, kaip pavadinti įpėdinę. Motina norėjo, kad dukrai būtų duotas “tikras”, tai yra angliškas, vardas. Baronas, kurio tėvas padėjo galvą prie Tobruko^{1A}, įnirtingai mosikavo teutoniškais kumščiais, bet galų gale buvo priverstas nusileisti, nusprendęs, kad vokiškai “Elizabet” skamba visai padoriai - “Elzė”. Taip jis ir vadindavo dukrą, kai žmonos nebūdavo šalia. Nusivylęs Epochos dvelksmas purptelėjo pro langą ir nuskriejo savais reikalais. Tada mažosios Elzės-Elizabet gyvenimas pradėjo tekėti įprasta vaga. Įprasta, žinoma, tokiems kaip ji, įprasta tiems, kurių vardai įrašomi į Gotų almanachą² ir kurių tėvai dar nespėjo iššvaistyti protėvių turto. Tiesa, jos prosenelis iš tėvo

---

^A Žr. paaiškinimus knygos gale.

pusės susikrovė turtus, tiekdamas ginklus prūsų armijai, o motinos protėviai pralobo iš Britanijos kolonijų, bet tokiuose visuomenės sluoksniuose apie „tai“ kalbėti nepriimta. Užtenka matyti, kad šeima gyvena „padoriai“, kad tėvo pilis stūkso ant Reino kranto, o MacDugalų dvaras puošia Perto grafystę. Priėmimai, aukštuomenė, žirgų lenktynės, „Rolls-Royce“ prie durų...

Pirmas tektoninis lūžis sudrebino šeimą tada, kai Elizabet sukako septyneri. Ji tada manė, kad viskas per mokyklą, į kurią ją buvo ruošiamasi išsiųsti, ir labai stebėjosi, kodėl tėtis pirmą kartą gyvenime rėkia ant mamos, bet ta ne ginčijasi kaip paprastai, o verkia. Negi ne vis tiek kur mokytis, Vokietijoje ar Anglijoje? Tuo labiau, kad mergaitė visai neskubėjo kur nors važiuoti iš gimtųjų namų. Kodėl negalima mokytis tiesiog čia, artimiausioje kaimo mokykloje - juk vokiškai ji kalbėjo lygiai taip pat gerai kaip angliškai ir prancūziškai!

Teko. Motina išvežė Elžę į Didžiąją Britaniją. Tiesa, ne į Angliją, kaip manė mergaitė, o į Škotiją, nes Perto grafystė buvo kaip tik ten. Nuo tos dienos tėvą ji matė vos kelis kartus, o ir laiškai nuo jo ateidavo tik per Kalėdas. Mažoji ledi MacDugal labai greitai suprato, kad

jos mama tą kartą verkė visai ne dėl pedagoginių problemų.

Kai sulaukusi pilnametystės Elizabet priėmė Didžiosios Britanijos pilietybę, fon Essenhausas tam neprieštaravo. Jis netgi atsiuntė pinigų jos pirmajai ekspedicijai, neužmiršdamas pridėti patarimą, kad merginai vertėtų susirasti užsiėmimą, vertą didesnės pagarbos negu archeologija, o taip pat ir alpinizmas, kuriuo Betsė tais laikais buvo labai susižavėjusi. Po to jis nusprendė, jog tėvo pareiga atlikta ir susirašinėjimą nutraukė. Tiesa, jo sesuo, teta Germanhilda, giminaitės neužmiršo ir kartą atsibeldė į svečius, ketindama nei daug nei mažai, o ištekinti fon Essenhausų įpėdinę - ištekinti, savaime suprantama, Vokietijoje ir, be abejo, už kokio nors grafo ar netgi kurfiursto. Bet tais laikais tikra Britanijos ledi MacDugal buvo užsiėmusi jau visai kitais dalykais. Tetos Germanhildos vos neištiko apopleksija, nes ji buvo šventai įsitikinusi, kad archeologija - tai tiesiog kitoks satanizmo pavadinimas...

Betsė karčiai atsiduso. Teta Germanhilda, amžiną jai atilsį, gali nesijaudinti savo arijų rojuje. Archeologe jos patrakusi dukterėčia taip ir netapo. Nebent "juodąja", bet tarp "normalios" archeologijos ir "juodosios" skir-

tumas maždaug toks, kaip tarp kreipinio "Ser" ir "Sir". Kapų Plėšikė negali vadintis mokslininke - net jeigu Elizabet per visą savo gyvenimą neapiplėšė nė vieno kapo. Jos mokslingiesiems kolegoms tokios smulkmenos nerūpi...

Taigi mokesčiai... Ledi MacDugal stipriai perbraukė delnu per veidą ir piktai pažiūrėjo į tuščią deklaracijos blanką. Mergina seniai jau žinojo, kad šeima - ant bankroto ribos. Ir suktis teks jai pačiai. Tėvo pinigų ji nematys, o po to, kai motina susirgo ir ją teko paguldyti į kliniką Edinburgo priemiestyje, net ir pasitarti nebėliko su kuo. Negi bėgsi tartis su anglais giminaičiais, bankrutavusiais dar Kromvelio laikais! Be to, deklaracija - tai ne šiaip priminimas apie laukiančią ateitį, tai dar ir nuobodybė, daugybė nuobodžių valandų. Labai daug valandų...

"Tai jau ne, man taip nepatinka! - mergina ryžtingai pastūmė nuo savęs popierius. - Rytoj pažiūrėsiu... O dar geriau, tegu advokatai pasidarbuoja. Už ką gi aš jiems, galų gale, pinigus moku?"

Ir jai iškart palengvėjo. Pirmąjį darbų sąrašo punktą galima buvo drąsiai išbraukti ir imtis

antrojo punkto. Ir pradėti, savaime suprantama... Betsė apsidairė. Taip, pradėti, pavyzdžiui, nuo anos popierių ir žurnalų krūvos kampe. Dar prieš savaitę Sedrikas atnešė čia visus šituos turtus ir nuo to laiko kiekvieną rytą bamba, kad tokiam archyvui vieta tik šiukšlyne.

Šiukšlyne? Kodėl gi ne? Bet pirmiau reikia pažiūrėti.

Mis MacDugal pasidėjo ant stalo viršutinę popierių krūvos dalį - ryšulį senų žurnalų. Ketvirtojo dešimtmečio pabaiga, penktojo pradžia... Oho, čia jau nebe makulatūra, čia jau antikvariatas! Sedrikas tą ryšulį neseniai rado storo kartono aplanke padėtą ant palangės svečių kambaryje. Pradžioje mergina niekaip negalėjo suprasti, iš kur visa tai atsirado, bet paskiau galų gale prisiminė. Visas tas neįkainojamas relikvijas atvilko jos dėdė Arčibaldas MacDugalas, kai svečiavosi per Kalėdas Perte. Ir atvilko ne šiaip židinio prakurai, o prisispyręs reikalavo įtraukti į šeimos archyvą.

...Oi, dar ir archyvą juk reikės tvarkyti! Porą metų ji jo net palietusi nebuvo!

Elizabet iki šiol nupurtydavo šurpas, vien nuo prisiminimo apie tą siaubingą savaitę, kai senasis giminaitis, panašus į Kerolo Kliunkį-

Pliumpkj, tiesiog nukankino ją prisiminimais apie audringą karišką jaunystę, apie tarnybą Indijoje (O kaipgi! Argi MacDugalas galėjo ap- lenkti Indiją?!), o po to okupaciniuose dali- niuose Vokietijoje. Po šimtą kartų klausytis vis- tų pačių dėdės Arčio istorijų buvo tiesiog nebe- įmanoma - pavojinga sveikatai ir gyvybei. O čia dar tie žurnalai...

Slidžių, blizgančių senienų krūvoje iš pirmo žvilgsnio nebuvo jokios sistemos. Iš antro ir iš trečio - irgi. Paprasčiausi seni iliustruoti žurna- lai. Bet ne, ne visai paprasčiausi - nuo kiek- vieno viršelio gundomai šypsojosi pusnuogė fėja. Taip, garbusis dėdė Arčis tais laikais buvo dar ne toks garbus. Jaunas leitenantas (gal net jau kapitonas, bet vis tiek jaunas) laiko veltui neleido...

“Vyrai! Ko iš jų norėti?” - filosofiškai nu- sprendė Betsė.

Taip, kažkokią sistemą šitoje popieriaus krū- voje vis dėlto galima buvo užčiuopti. Iš visko sprendžiant, dėdei Arčiui patiko karštos praš- matnių formų blondinės. Vieną tokią kordeba- leto šokėją jis buvo netgi įsimylėjęs, kai 1945 metais praleido, jo paties žodžiais tariant, “tris beprotiškas atostogų savaites pokerio Paryžiu- je”.

“O lia lia!” - vartė akis “Kliunkis-Pliumpkis”. -
“O lia lia!” - tai čia aš prancūziškai pasakiau.
Taip. Ji kalbėdavo tik prancūziškai. Negerai.
Taip. Bet nieko! Nesvarbu. Taip! Tikras para-
dyzas! Taip. Pinigai baigėsi visai ir ji išvažiavo
su kažkokiu iš Naujosios Zelandijos. Taip!”

O ant šito viršelio gražuolės kažkodėl nėra.
Aha! Čia gi 1940 birželio “Times”, skirtas Čer-
čilio atėjimui į valdžią. Žinoma! Visa vyresnioji
MacDugalų karta tiesiog dievino didįjį ministrą
pirmininką. Apie Čerčilį dėdė galėdavo šnekėti
netgi daugiau negu apie kordebaletą.

“Jeigu 1947 seras Vinstonas būtų stovėjęs
prie vairo³, - mėgdavo kartoti jis, gurkšnodam-
as kolekcinį “Martell”, - “stovėjęs prie vairo”
- aš čia vaizdingai pasakiau, taip. Prie imperi-
jos vairo, Elizabet! Taip! Mūsų Britanija nebūtų
nusiritusi iki tokio pažeminimo. Prarasti Indiją!
O tai juk vis tas mėmė Etlis⁴, bestuburis libe-
ralas. Taip. Ir dar Maskvos agentas! Maskvos
sostinė - Rusija. Taip! Ne! Nesvarbu. Per tokius
bestuburius mes pralaimėjom Šaltąjį Karą.
Taip. Ir mano Chorda krito. Chorda buvo mano
kumelė. Taip. Ją nugalabijo mūsų pulko vete-
rinaras. Jis tikriausiai buvo leiboristas. Taip.
Negalima pasitikėti leiboristais. Taip...”

Betsė susiraukė. Apie Delyje kritusią kumelę

dėdė prisimindavo gal net dažniau negu apie Didįjį Vinstoną. Dėdės žmona skyrybų pareikalavo po to, kai pulkininkas kartą naktį pavadinė ją Chorda. O ji pamanė, kad tai kambarinės vardas...

O va šitas žurnalas išleistas... Nagi, nagi, 1948 metais. Ant viršelio Mahatma Gandis gedulingame rėmelyje. Per visą kovotojo už Indijos laisvę veidą tikriausiai to paties dėdės Arčio ranka užrašyta: "Taip jam ir reikia!" Nieko nuostabaus, juk pulkininkas MacDugalas laikė Gandį savo asmeniniu priešu ir visada gailėjosi, kad ne jo ranka nubaudė "tą geltoną akinuotą beždžionę". Taip, čia viskas aišku. O čia kas?

...Nuo seno žurnalo viršelio į Betsę žiūrėjo jaunas, kokių trisdešimties metų vyras. Pailgas veidas gal truputį sunkoku smakru, aukšta, nežymiai pliktelėjusi kakta, tamsūs plaukai pagal anų laikų madą sutepti briliantiniu ir sušukuoti atgal. Liūdna pašaipa plonose lūpose. Ir akys - protingos, pavargusios... Keista, "viršelinis" vyrukas atrodė gerokai panašus į... į Hamfrį Bogartą⁵, jos mėgstamą kino aktorį! Bet čia juk ne Bogartas, nors ir panašus - labai panašus! Nagi, pažiūrėsime.....